

VII.7033.13.2018.AMB

**Pan
Jarosław Gowin
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa**

Szanowny Panie Premierze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga dotycząca **pozbawienia biernego prawa wyborczego pracowników naukowych w wyborach do władz uczelni wyższych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*** (Dz. U. poz. 1668; dalej jako: ustawa). Z uwagi na to, że wprowadzone ograniczenie budzi wątpliwości Rzecznika pod kątem ochrony praw obywatelskich, pragnę zwrócić uwagę Pana Premiera na następujące kwestie.

Zgodnie z ustawą członkiem rady uczelni¹, rektorem², członkiem kolegium elektorów³, członkiem senatu⁴, prezydentem i członkiem zgromadzenia federacji⁵ oraz członkiem innych organów uczelni publicznych określonych w statucie⁶ może być jedynie osoba, która nie ukończyła 67. roku życia do dnia rozpoczęcia kadencji. Oprócz tego w ustawie przewidziano ograniczenie wiekowe w zakresie możliwości pełnienia funkcji w instytucjach działających na rzecz wysokiej jakości w systemie szkolnictwa wyższego

¹ Art. 20 ust. 1 pkt 7 ustawy.

² Art. 24 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 7 ustawy. Wymóg nieukończenia 67. roku życia w dniu rozpoczęcia kadencji dotyczy tylko rektorów uczelni publicznych.

³ Art. 25 ust. 2 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 7 ustawy.

⁴ Art. 29 ust. 4 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 7 ustawy.

⁵ Art. 171 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 7 ustawy.

⁶ Art. 32 ust. 1 w zw. z art. 20 ust. 1 pkt 7 ustawy.

i nauki, tj. Polskiej Komisji Akredytacyjnej⁷, Radzie Doskonałości Naukowej⁸ i Komisji Ewaluacji Nauki⁹. Członkiem tych instytucji nie może być osoba, która ukończyła 70. rok życia do dnia rozpoczęcia kadencji. Takie samo ograniczenie dotyczy członków Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹⁰, tj. instytucji, która odpowiedzialna jest za współdziałanie z organami władzy publicznej w zakresie polityki naukowej państwa oraz współpracę z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami działającymi w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki.

Zarówno osoby zasiadające we władzach uczelni, jak i pełniące funkcje w instytucjach, o których wspomniałem wyżej, powinny posiadać odpowiednie doświadczenie i wiedzę. Praca w instytucjach służących promocji polskiej nauki i dbałości o jej rozwój i wysoki poziom wymaga zaś, by osoby odpowiedzialne za wykonywanie tych zadań były niekwestionowanymi autorytetami w swoich dziedzinach. **Wprowadzone ograniczenie wiekowe wyklucza możliwość pełnienia funkcji przez wybitnych specjalistów, których wiedza i doświadczenie mają kluczowe znaczenie dla odpowiedniej realizacji celów wspomnianych organów i instytucji. W tym kontekście wiek osób pełniących funkcje, tak długo, jak spełniają one wymogi posiadania odpowiedniej wiedzy i doświadczenia, stanowi cechę irrelevantną, a tym samym nieuzasadniającą wprowadzenia ograniczenia.** Prawo podmiotu do wskazania i wybrania jako swojego przedstawiciela osoby, cechującej się najwyższym autorytetem, wiedzą i doświadczeniem, nie powinno być ograniczone jedynym czynnikiem, jakim jest obiektywny fakt ukończenia przez kandydata do pełnienia funkcji 67. lub 70. roku życia. W związku z tym zastosowane w kwestionowanych przepisach kryterium wieku wydaje się mieć charakter automatyczny, nieuwzględniający specyfiki działalności wskazanych organów funkcjonujących w sferze szkolnictwa wyższego.

Jednocześnie pragnę zauważyć, że kwestia ograniczenia wiekowego w dostępie do pełnienia funkcji w Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów¹¹, a także członkostwa w Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz w Polskiej Komisji Akredytacyjnej,

⁷ Art. 251 ust. 5 pkt 3 ustawy.

⁸ Art. 233 ust. 1 pkt 5 ustawy.

⁹ Art. 272 ust. 1 pkt 5 ustawy.

¹⁰ Art. 332 ust. 1 pkt 2 ustawy.

¹¹ Niezasadność istnienia ograniczenia wiekowego w tym zakresie podniosła Komisja do spraw etyki w nauce, zaś poparła Polska Akademia Umiejętności.

jak również ograniczenie prawa wyborczego przy wyborach do organów uczelni była już w przeszłości przedmiotem moich wystąpień do Pana Premiera¹². Wskazywałem wówczas na szereg argumentów przemawiających przeciwko istnieniu w obowiązujących przepisach ograniczenia wiekowego.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2017 r., poz. 958 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia działań legislacyjnych mających na celu usunięcie z ustawy ograniczenia wiekowego we wskazanym w piśmie zakresie. Będę wdzięczny za poinformowanie Rzecznika o zajęтым stanowisku.

Z poważaniem
(Stanisław Trociuk)

Do wiadomości:

Pan prof. dr hab. Andrzej Zoll
Przewodniczący Komisji do spraw etyki w nauce,
Polska Akademia Nauk
Pałac Kultury i Nauki
Plac Defilad 1
00-901 Warszawa

¹² Nr sprawy RPO: VII.7034.1.2016.AMB; nr sprawy MNiSW: DSW.ZNU.174.2.2016.SP.1.